



EUROOPAN KOMISSIO

VIESTINTÄVERKKOJEN, SISÄLTÖJEN JA TEKNOLOGIAN PÄÄOSASTO
TERVEYDEN JA ELINTARVIKETURVALLISUUDEN PÄÄOSASTO
SISÄMARKKINOIDEN, TEOLLISUUDEN, YRITTÄJYYDEN JA PK-YRITYSTOIMINNAN
PÄÄOSASTO

Bryssel 25. kesäkuuta 2020

TIEDONANTO

YHDISTYNEEN KUNINGASKUNNAN ERO EUROOPAN UNIONISTA JA TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN SATTUMISTA KOSKEVAT EU:N SÄÄNNÖT

Yhdistynyt kuningaskunta on 1. helmikuuta 2020 alkaen eronnut Euroopan unionista, ja siitä on tullut ns. kolmas maa¹. Erosopimuksessa² määrätään siirtymäkaudesta, joka päättyy 31. joulukuuta 2020³. Siihen saakka Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa sovelletaan Euroopan unionin oikeutta sen kaikilta osin.⁴

Siirtymäkauden aikana Euroopan unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta neuvottelevat uutta kumppanuutta koskevasta sopimuksesta, jossa määrätään erityisesti vapaakauppa-alueesta. Ei kuitenkaan ole varmaa, tehdäänkö tällainen sopimus ja tuleeko se voimaan siirtymäkauden päättyessä. Tällaiseen sopimukseen perustuva suhde olisi joka tapauksessa markkinoillepääsyä koskevien edellytysten osalta hyvin erilainen kuin tilanne, jossa Yhdistynyt kuningaskunta osallistuu sisämarkkinoihin⁵, EU:n tulliliittoon sekä arvonlisävero- ja valmisteveroalueeseen.

Siirtymäkauden päättyttyä Yhdistyneestä kuningaskunnasta tulee EU:n jäsenvaltioissa EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon ja soveltamisen osalta kolmas maa.

Sen vuoksi kaikkia asianomaisia ja erityisesti talouden toimijoita muistutetaan oikeudellisesta tilanteesta, jota sovelletaan siirtymäkauden päättyttyä (katso jäljempänä osa A). Tässä tiedonannossa selitetään myös erosopimuksen asiaan koskevia tiettyjä määräyksiä (katso jäljempänä osa B).

¹ Kolmas maa on maa, joka ei ole EU:n jäsenvaltio.

² Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä, jäljempänä 'erosopimus' (EUVL L 29, 31.1.2020, s. 7).

³ Siirtymäkautta voidaan ennen 1. päivää heinäkuuta 2020 pidentää kerran enintään yhdellä tai kahdella vuodella (erosopimuksen 132 artiklan 1 kohta). Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus on toistaiseksi sulkenut pois tällaisen pidentämisen.

⁴ Lukuun ottamatta eräitä erosopimuksen 127 artiklassa määrättyjä poikkeuksia, joista millään ei ole merkitystä tämän tiedonannon kannalta.

⁵ Vapaakauppasopimuksessa ei määrätä etenkin sellaisista (tavaroiden ja palvelujen alalla sovellettavista) sisämarkkinoiden periaatteista kuin vastavuoroinen tunnustaminen, 'alkuperämaaperiaate' ja yhdenmukaistaminen. Vapaakauppasopimuksella ei myöskään poisteta tullimuodollisuuksia ja -tarkastuksia, jotka koskevat esimerkiksi tavaroiden alkuperää ja niihin sisältyviä tuotantopanoksia, eikä tuontiin ja vientiin sovellettavia kieltoja ja rajoituksia.

Neuvoja sidosryhmille

Sidosryhmiä kehoitetaan erityisesti arvioimaan siirtymäkauden päättymisen seurauksia tämän tiedonannon perusteella.

Huomautus:

Tässä tiedonannossa ei käsitellä EU:n sääntöjä, jotka koskevat

- tiettyjä teollis- ja tekijänoikeuksia (immateriaalioikeuksia), kuten tekijänoikeutta, maantieteellisiä merkintöjä, kasvinjalostajanoikeuksia, tavaramerkkejä ja malleja;
- lisäsuojatodistuksia;
- teollis- ja tekijänoikeuksien tullivalvontaa;
- rinnakkaiskaupan sääntelyyn liittyviä näkökohtia, joista säädetään esimerkiksi kasvinsuojeluaineita, biosidivalmisteita ja lääkkeitä koskevassa EU:n lainsäädännössä.

Kyseisistä näkökohdista ollaan laatimassa tai on julkaistu muita tiedonantoja⁶.

A. OIKEUDELLINEN TILANNE SIIRTYMÄKAUDEN PÄÄTTYMISEN JÄLKEEN

Siirtymäkauden päätyttyä teollis- ja tekijänoikeuksien sammumista koskevaa EU:n lainsäädäntöä⁷ ei enää sovelleta Yhdistyneeseen kuningaskuntaan⁹. Tällä on erityisesti seuraavat vaikutukset:

⁶ https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/preparing-end-transition-period_fi

⁷ Teollis- ja tekijänoikeuksien sammumista koskevat EU:n säännöt perustuvat suurelta osin Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jossa tulkitaan SEUT-sopimuksen 34 artiklaa. Kyseinen artikla koskee jäsenvaltioiden välisiä määrällisiä rajoituksia vaikutukseltaan vastaavia toimenpiteitä. Unionin tuomioistuin on aina tulkinnut perussopimuksen tarkoittavan sitä, että teollis- ja tekijänoikeuksiin perustuvat oikeudet sammuvat sisämarkkinoilla sen seurauksena, että asianomaiset tavarat saatetaan markkinoille (joko oikeudenhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella) Euroopan unionissa. Ks. esimerkiksi seuraavat asiat: Centrafarm ja Adriaan de Peijper v. Sterling Drug Inc (C-15/74), Merck & Co Inc. v. Stephar BV ja Petrus Stephanus Exler (C-187/80).

Kyseinen oikeuskäytäntö on otettu huomioon useissa EU:n säännöksissä teollis- ja tekijänoikeuksien osalta: Euroopan unionin tavaramerkistä 14 päivänä kesäkuuta 2017 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1001 15 artikla (EU-tavaramerkin tuottamien oikeuksien sammuminen) (EUVL L 154, 16.6.2017, s. 1); jäsenvaltioiden tavaramerkkilainsäädännön lähentämisestä 16 päivänä joulukuuta 2015 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2015/2436 15 artikla (Tavaramerkin antamien oikeuksien sammuminen) (EUVL L 336, 23.12.2015, s. 1); yhteisömallista 12 päivänä joulukuuta 2001 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 6/2002 21 artikla (Oikeuksien sammuminen) (EYVL L 3, 5.1.2002, s. 1); direktiivin 98/71/EY 15 artikla (Oikeuksien raukeaminen); yhteisön kasvinjalostusoikeuksista 27 päivänä heinäkuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 16 artikla (Yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien sammuminen) (EYVL L 227, 1.9.1994, s. 1); tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22 päivänä toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY 4 artikla (Levitysoikeus) (EYVL L 167, 22.6.2001, s.

Silloin kun teollis- ja tekijänoikeudella suojattu tavara on saatettu laillisesti markkinoille¹⁰ Euroopan unionissa (oikeudenhaltijan toimesta tai tämän suostumuksella), kyseiseen teollis- ja tekijänoikeuteen perustuvat oikeudet raukeavat tavaran kaupallisen hyödyntämisen osalta EU:n lainsäädännön nojalla. Siinä tapauksessa oikeudenhaltija ei voi enää vedota kyseiseen teollis- ja tekijänoikeuteen estääkseen kolmansia osapuolia myymästä tavaraa edelleen, vuokraamasta tai lainaamasta sitä taikka hyödyntämästä sitä kaupallisesti jollakin muulla tavalla.

Teollis- ja tekijänoikeudet eivät raukea Euroopan unionissa siirtymäkauden päätyttyä, jos kyseisten oikeuksien suojaamat tavarat on saatettu laillisesti Yhdistyneen kuningaskunnan markkinoille.¹¹

Tämä tarkoittaa, että oikeudenhaltija tai tämän suostumuksella toimiva henkilö voi muun muassa vastustaa sitä, että kolmannet osapuolet tuovat tällaisia tavaroita Euroopan unioniin, tai tällaisten tavaroiden saattamista Euroopan unionin markkinoille tai edelleenmyyntiä tai muuta kaupallista hyödyntämistä Euroopan unionin markkinoilla siltä osin kuin tällainen tuonti tai kaupallinen hyödyntäminen loukkaisi kyseistä teollis- ja tekijänoikeutta.

EU:n säännöissä¹², jotka koskevat teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamista siviilioikeudellisin keinoin, säädetään erityisesti, että oikeudenhaltija (tai muu valtuutettu henkilö) voi ryhtyä toimiin nostamalla asianomaisessa tuomioistuimessa kanteen sellaisia henkilöitä vastaan, joiden epäillä loukkaavan kyseistä teollis- ja tekijänoikeutta.

10); tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 2009/24/EY 4 artikla (Yksinoikeudet) (EUVL L 111, 5.5.2009, s. 16); puolijohdetuotteiden piirimallien oikeudellisesta suojasta 16 päivänä joulukuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 87/54/ETY 5 artiklan 5 kohta (EYVL L 24, 27.1.1987, s. 36).

Patentteja koskevaan EU:n johdettuun oikeuteen (mukaan lukien säännöt, jotka koskevat lääkkeiden ja kasvinsuojeluaineiden patenttisuojaa pidentäviä lisäsuojatodistuksia) ei sisälly erityisiä sääntöjä teollis- ja tekijänoikeuksien sammumisen osalta, mutta siinä sovelletaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä vahvistettuja yleisiä periaatteita. Samoja periaatteita sovelletaan tasavertaisesti hyödyllisyysmalleihin (siltä osin kuin niitä suojellaan teollis- ja tekijänoikeuksina kansallisen tai EU:n lainsäädännön perusteella) ja liikenimiin (siltä osin kuin niitä suojellaan yksinomaisina teollis- ja tekijänoikeuksina kansallisen tai EU:n lainsäädännön perusteella).

⁸ Tässä tiedonannossa ei käsitellä maantieteellisiä merkintöjä.

⁹ Irlantia/Pohjois-Irlantia koskevassa pöytäkirjassa määrätään, että eräitä EU:n säännöksiä, jotka koskevat tavaroita, sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa Pohjois-Irlannin osalta, mutta siinä ei määrätä teollis- ja tekijänoikeuksien sammumisesta EU:ssa silloin, kun tavara on saatettu laillisesti Pohjois-Irlannin markkinoille.

¹⁰ Kun on kyse seuraavista oikeuksista, kriteeri on hieman erilainen:

Yhteisön kasvinjalostajanoikeudet: tavaroiden luovuttaminen muille Euroopan unionissa;

Tekijänoikeus (levitysoikeudet): ensimyynti tai muu omistusoikeuden siirto Euroopan unionissa.

¹¹ Tai tavara on tapauksen mukaan luovutettu tai se on ensimyyntin tai muun omaistusoikeuden siirron kohteena.

¹² Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/48/EY, annettu 29 päivänä huhtikuuta 2004, teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta (oikaisu) (EUVL L 195, 2.6.2004, s. 16).

B. EROA KOSKEVAT EROSOPIMUKSEN MÄÄRÄYKSET

Erosopimuksen 61 artiklassa määrätään, että teollis- ja tekijänoikeudet, jotka olivat sammuneet sekä Euroopan unionissa että Yhdistyneessä kuningaskunnassa ennen siirtymäkauden päättymistä EU:n lainsäädännössä määrätyin edellytyksin, pysyvät sammuneina sekä Euroopan unionissa että Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

Teollis- ja tekijänoikeuksia (https://ec.europa.eu/growth/industry/policy/intellectual-property_fi), tekijänoikeutta (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/copyright>) ja kasvinjalostajanoikeuksia (https://ec.europa.eu/food/plant/plant_property_rights_en) koskevia EU:n sääntöjä käsittelevillä komission verkkosivustoilla on yleistä tietoa teollis- ja tekijänoikeuksiin sovellettavasta unionin lainsäädännöstä. Kyseisiä verkkosivuja päivitetään tarvittaessa sitä mukaa kuin uutta tietoa tulee saataville.

Euroopan komissio

Viestintäverkkojen, sisältöjen ja teknologian pääosasto

Terveyden ja elintarviketurvallisuuden pääosasto

Sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto